

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno 22
za inozemstvo:
mesečno Din 22
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40
Mesečna priloga: Vestnik SHSZ

SLOVENEK

Časni inzerat:
Brestolna politna vrsta malih
oglasov po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglasi nad 40 mm vi-
šine po Din. 2.—, posamezni
po Din. 3.—.
Pri večjem naročilu popust.
Izobra vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po pravi-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne kram.
Ljubljanske št. 850 na naročnino in št. 349 na oglasne
zagreb 39.011, sarajev 7553, praška in dunaj. 24.797.

Ob razpustu skupščine.

Dne 28. novembra 1920 je bil izvoljen edaj razpuščen parlament, ki je najprvo eloval kot ustavodajalna skupščina. Ko je bila sprejeta centralistična ustava, se je ustavodajalna skupščina spremenila v zakonodajalno, v redni parlament. Včeraj nu je potekla nit življenja. Pašić ga je s osebnim razglasom na zadnji seji razpuštil in razpisal nove volitve.

Naredimo račun o delovanju bivšega parlamenta. Ta račun ni časten za moderni parlamentarizem.

Prvo in največje delo ustavodajalne skupščine je bila centralistična ustava, ki e ni mogla izvesti in se nikdar ne bo.

Drugo delo, ki je bilo izvršeno v zakonodajni skupščini, je bila zloglasna obnana, ki je skoro četrt milijona volivcev ropala njih poslancev V parlamentu je bil sprejet zakon o zaščiti države, ki je zjemen zakon ter služi interesom socialne n politične reakcije.

To dvoje in pa številni in ogromni ojaški krediti, ki gredo v milijarde, je dani pozitivni uspeh nad 2 letnega dela živšega parlamenta in njegove demokrati-ko radikalne večine. Če omenimo še Ble-ovo ameriško posojilo, smo s pozitivnimi lejanji, čeprav dvomljive vrednosti, pri-
raju. Ob takem parlamentu je vladni re-
im imel lahko delo. Parlament je molče-
imal k neznosnim zvišanjem carin, želez-
iških in poštinih tarifov, vladna večina je
nolčala k pohodu v Albanijo, k Zečević-
m rekrutom ter se sploh nikdar ni upa-
a zahtevati o zunanji politiki točnega ra-
una.

Noben večjih in važnejših zakonov ni
nogel biti rešen. Čakal je veliki finančni
ačrt za izenačenje davkov, da pride na
rsto. Ni prišel. Mesto izenačenja so nam
betali nove davke. Uradništvo je zamen-
akalo na pravno in materialno ureditev
vojega položaja. Invalidi osleparjeni in
azočarani stoji praznih rok. Vlada in pa-
ament tudi za nje nista imela časa. Od
eta 1918. se je pri nas izvajala agrarna
eforma. Danes imamo urade za agrarno
eformo, o agrarni reformi sami pa ni več
ovora. Mesto agrarne reforme pa imamo
mečke nemire v Dalmaciji in škandale s
ekvestri.

To vse je žalostna slika parlamenta,
i je stal pod vodstvom dveh velikih vlad-
ih strank. Del poslancev je smatral, da
e ugodnejše sedeti doma, ko pa bojevati
parlamentarne boje. Del poslancev je bil
zključen. Del se je udinjal vladni in misli-
n delal, kar je mislila in delala vlada.
Med te moramo šteti slovenske samostoj-
teže, ki so v parlamentu vedno podpirali
vlado samo zato, da je eden njihovih ljudi
nogel sedeti na ministrskem stolu. Ti
nože nosijo vso odgovornost za grehe
ladne večine. Pod geslom: »Avtonomija«
n »republika« so šli poslanci SKS v vo-
ivni boj. Pod tem geslom so bili izvoljeni,
la so drugi dan po volitvah svoje volivno
jeslo izdali ter postali najhujši centralisti.

V teh in takih razmerah je bil polo-
aj opozicije težak. In še ta opozicija je
ila razcepljena. Socialdemokracija je ni-
ala med Beljem in Belgradom. Njeni po-
lanci so zobali iz rok kot dobre ovčice.
Zemljoradniki so bili razbiti na dve sku-
pini, ki sta druga drugi metali polena pod
loge.

Edino »Jugoslovanski klub« je ostal
nožat in dosleden do konca. Izdelal je za
constituanto podroben načrt ustave, v ka-
erem je predlagal za Slovenijo zakono-
lajno avtonomijo, predlagal najmodernejš-
ia socialna in gospodarska določila. Kar
e v ustavi socialnega duha, je to delo na-
ih poslancev. Cele mesece so se borili
naši poslanci čisto osamljeni v ustavnem
odboru za avtonomijo. Zasmehovali so jih,
grozili so jim. Šli so do konca. Danes imajo
zadosčenje, da njihovi nekdanji centrali-
stični nasprotniki sprejemajo njihovo na-
elo avtonomije — sedaj pred volitvami.

Naši poslanci so stali v najostrejši
opoziciji. Vendar se niso omejili na nega-
ivno delovanje kritikov, marveč so vsi-
dar delovali tudi pozitivno. Vso čast in
zahvalo zaslužijo naši moške, ki so delovali

v raznih odsekih, kjer so vkljub opoziciji
mnogo dosegli. Njihovo delovanje za naše
vojake je danes že splošno priznano. Pri-
znano je njihovo delo v odboru za uradniški
zakon, priznan njih boj v parlamentu, v
odsekih in zunaj parlamenta za socialne
in gospodarske potrebe našega kmeta in
delavca.

To tiho, mirno delo, polno samopre-

magovanja in samozatajevanja vzbujajo pri
nasprotnikih respekt, pri somišljenikih pa
jači zavest zvestobe in discipline.

Naši poslanci prihajajo domov iz boja
in korakajo v boj. In z njimi koraka slo-
vensko ljudstvo v strnjenih vrstah. Stari
nesposobni parlament je mrtev! Naj živi
novi parlament ljudskega dela in javnega
poštenja!

Razpuš narodne skupščine.

VOLITVE 18. MARCA. — NOVA SKUPŠČINA SKLICANA ZA 16. APRIL 1923.

Belgrad, 21. decembra. (Izv.) Za da-
našnje sejo narodne skupščine, ki je bila
sklicana na 4. uro popoldne, je vladalo
nenavadno veliko zanimanje v vseh kro-
gih. Pred poslopjem narodne skupščine se
je zbrala že pred sejo velika množica ljudi,
in je številna policija dovolila vstop na
galerijo samo enemu delu množice. Ob
4. so bile galerije že polne, v zbornico pa
so pričeli polagoma prihajati poslanci. Ob
5. popoldne je predsednik dr. Lukinić
otvoril sejo, nakar je tajnik Vukosavljević
prečital zapisnik zadnje seje narodne
skupščine. Prvi je govoril posl. Agato-
nović, ki je zahteval, naj se v zapisniku
zabeleži poslednje demonstracije invalidov
proti odgoditvi skupščinskih sej. Njegov
predlog ni bil sprejet. Nato je protestiral
posl. Lazić (zemljoradnik), ker ni v za-
pisniku zabeležen njegov protest proti od-
goditvi skupščinskih sej. Svoj govor je

končal z besedami: »Jaz in moji tovariši
protestiramo proti nasilju, ki se vrši v tej
zbornici!« Dr. Laza Marković je ob
tej priliki zaklical: »Počakajte samo še pet
minut!« Pri tem je nastal velik smeh.

Nato je prečital tajnik ukaz o ostavki
stare in imenovanju nove vlade.

Zatem je vstal ministrski predsednik
Nikola Pašić in prečital ukaz o razpustu
narodne skupščine, razpisu novih volitev
za 18. marec in sklicanju nove narodne
skupščine za 16. april 1923. Ministrski
predsednik Nikola Pašić je izjavil: »Prosim
vas, gospodje! Z ozirom na debate, ki jih
vodite tukaj in v katerih kritikujete, da
vlada ne dela dobro, smo se odločili in
sklenili, da stopimo pred sodbo naroda.
Zato mislim, da se gospodom, ki mislijo,
da imajo prav, ni treba bati volitev in
protesta naroda.«

Nato se je seja zaključila

Seja parlamentarnih klubov.

PROGLAS JUGOSLOVANSKEGA KLUBA. — SKLEPI RADIKALCEV. — POTR-
TOST SAMOSTOJNIH — PRETEP V ZEMLJORADNIŠKEM KLUBU.

Belgrad, 21. dec. (Izv.) Po seji nardo-
ne skupščine so imeli vsi parlamentarni
klubi svoje seje.

Na seji Jugoslovanskega kluba je po-
dal njegov načelnik dr. Korošec sliko
sedanjega političnega položaja. Klub je v
obširni debati določil smernice za volivno
borbo. Sklenjeno je, da se v nedeljo obja-
vi v vseh glasilih proglas Jugoslovanskega
kluba na ntrod. Načelnik dr. Korošec se je
zahvalil vsem poslaneem za požrtvovalno
delo in železno disciplino, ki so jo znali ob-
varovati v najtežjih časih.

Sejo radikalnega kluba je otvo-
ril predsednik Marko Gjuričić, ki se je
zahvalil poslancem, da so ohranili klubovo
disciplino. Za njim je govoril ministrski
predsednik Nikola Pašić nad eno uro. V
svojem govoru je Pašić navajal zgodovino
radikalne stranke ter se dotaknil tudi nje-
nega dela v dosednji narodni skupščini.
Kljub mnenju, je izjavil Pašić, ki ga je de-
lilo mnogo poslancev, da se ne more delati
z demokrati, sem vendar sprejel koalicijo
z njimi. Medtem se je že pri sami sestavi
koalicije pokazalo, da demokrati ne nasto-
pajo iskreno in da jim je samo za oblast.
Zato sem uvidel, da se z njimi ne more
delati ter sem prevzel vso oblast v svoje
roke. Radikalci bodo tudi v bodoče izklu-
čeni demokrate iz koalicije. Pašić je nato
opozarjal poslance, naj se sami zavzamejo
za svoje mandate, kar jim vlada pri tem
noče in ne more iti na roko. Radikalna
stranka je rojena v boju ter je znano, da
ceni svobodo in pravice državljanov. Vest,
da bo radikalna stranka, aržavljane v vlado,
izvrševala pritisk na volitve, niso res-
nične. On in njegovi tovariši so sklenili, da
se morajo vršiti volitve pravično po zak-
onu. Za njim je govoril poslanec Tajsić o

organizaciji volitev. Končno je izjavil Lju-
ba Jovanović, da bodo radikalci od-
stranili vse zapreke in da bodo šli skupno
v volitve. Radi tega je treba, da se dogovo-
re o kompromisu. Ta izjava je ugodno vpli-
vala na Protičeve pristaje, ki sodijo, da je
Pašić odnehal, da se gre v volitve pod ge-
sлом proti reviziji ustave.

Na seji demokratskega kluba
se je ponovno pokazala nesloga med le-
vičarji in desničarji. Z ene in druge strani
so padle ostre besede na račun Davidovića
in Pribičevića. Na seji bi imel biti sprejet
volivni proglas, vendar pa ni prišlo do
sporazuma. Klub je sklenil, naj proglas re-
digirata dr. Kumanudi in dr. Šumenković.

Samostojni kmetijski klub
je razpravljal o položaju v Sloveniji, zlasti
o akciji slovenskih demokratov, da bi se
vse »napredne« stranke v Sloveniji zdru-
žile pri volitvah v enotno stranko. Kmetij-
ski klub je sklenil, da ne pristane na
predlog dr. Zerjave, ker bi v tem slučaju
samostojni več izgubili, kakor pa bodo radi
svojega dosedanjega dela v parlamentu.

Najburnejša seja je bila v klubu ze-
mljoradnikov, v katerem je prišlo
povodom debate o skupnem nastopu pri
volitvah do dejanskega pretepa, vsled če-
sar se je seja končala brez pozitivnega
uspeha.

Vladni muslimani so na svoji
seji razpravljali o vstopu v vlado. Zdi se,
da Nikola Pašić po razpustu skupščine
ne računa več na muslimane, ker ni niti
odgovoril na njihovo pismo, v katerem so
mu včeraj javili svoje pogoje za vstop v
vlado.

Skupina dr. Spahenimela se, ker
so bili v Belgradu samo trije poslanci te
skupine.

Lozanska konferenca.

Turki proti kapitulacijam.

Lausanne, 21. dec. (Izv.) Turki so na-
stopili proti predlogu vevlasti, naj se
razpravlja o sodstvu, ki naj se uvede v
Turčiji v prid inozemcem. Nasprotno pa
so pripravljali pristati na to, da ostane
sedež grškega patriarha v Carigradu pod
pogojem, da se izvoli nov patriarh, čegar
posli ne bi smeli imeti nobenega politič-
nega značaja.

Seja načelstva SLS.

Načelstvo SLS je imelo sejo dne 21. de-
cembra v Ljubljani. Udeležba je bila pol-
noštevila. Na seji se je razpravljalo o po-
litičnem položaju in o organizaciji stranke.
V obširni in izčrpni debati se je pokazala
popolna soglasnost v vseh vprašanih pro-
gramatičnega in taktičnega značaja.

Načelstvo je z veseljem in zadoščenjem
ugotovilo, da Slovenska Ljudska Stranka
lahko s ponosom zre na preteklo parla-
mentarno dobo in boje, ki jih je v tem
času izbojevala proti vsem svojim centra-
lističnim in kulturnim nasprotnikom. Izpo-
četka v svojem avtonomističnem programu
osamljena in radi njega od vseh strani na-
padana in denuncirana, vidi v sedanjem
razpoloženju slovenskega ljudstva zmago
svojega programa. Vse spletke in vsa pri-
zadevanja političnih nasprotnikov, omajati
njeno bojno fronto, so se izjalovila ob trdno
sklenjenih in politično dozorelih vrstah
vseh njenih somišljenikov.

Načelstvo SLS je ob razpustu narodne
skupščine izreklo poslancem Jugoslovans-
kega kluba in njegovemu načelniku dr.
Antonu Korošcu svojo najtoplejšo zahvalo
za junaško, vztrajno in neomajno zadrž-
anje v brambi avtonomističnega, kulturnega
in socialnogospodarskega programa SLS.

Devizna politika na češkem.

Praga, 21. dec. (Izv.) Češkoslovaška
vlada je v okviru svojih ukrepov proti
devizni spekulaciji izdala naredbo, ki jo
je danes prebral na borzi vladni komisar
in po kateri so vse olajšave v deviznem
prometu odpravljene. Konti inozemcem so
kot kreditorni konti prosti. Vse zahteve
bank po devizah se morajo 48 ur prej na-
znaniti.

Praga, 21. dec. (Izv.) Finančno mini-
strstvo je na podlagi revizije deviznih
kupčij, izvedene pri bankah, odvzela Kre-
ditnemu zavodu Nemcev v Pragi in vsem
njegovim podružnicam ter banki Dr. Eger
& Comp. pravico do trgovine z devizami.

ČEŠKO JAMSTVO ZA AVSTRIJSKO POSOJILLO.

Praga, 21. dec. (Izv.) Senat je v da-
našnji večerni seji sprejel zakonski pred-
log glede jamstev za posojilo Avstrije.

Ameriški reparacijski načrt.

Pariz, 21. dec. (Izv.) Po vesteh iz
Washingtona je ameriški načrt glede re-
šitve reparacijskega problema nastopen:
1. Zedinjene države bi poslale zastopnike
v komisijo, ki naj bi imela nalogo, pre-
iskati vprašanje reparacij v Nemčiji ter
ugotoviti celotno vsoto reparacij, pri čer-
mer bi se morala upoštevati plačilna
zmožnost Nemčije. 2. Ako ugotovljeno vsoto
dobro vse zavezniške države, bi dale
Zedinjene države zagotovilo, da bodo
ameriški bankirji dali posojilo za amorti-
zacijo dolgov. 3. Amerika bi se izjavila
pripravljenost zasledovati manj strogo po-
litiko glede povračila dolgov zaveznikov.

Newyork, 21. dec. (Izvirno.) Pierpont
Morgan je obvestil nemškega poslanika,
da je zaproseno posojilo nemogoče in da
se ga ne more priporočiti ameriški jav-
nosti.

Svečana seja poljskega sejma.

Varšava, 21. dec. (Izv.) Ob 7. zvečer
je bila svečana seja narodne skupščine,
na kateri je novoizvoljeni predsednik polj-
ske republike Stanisław Woiciechowsky
položil prisego.

D'ANNUNZIO ZA FAŠISTE.

Rim, 21. dec. (Izv.) Vsled spopadov
med fašisti in reškimi legijonarji je izdal
D'Annunzio dnevno povelje, v katerem po-
ziva k podpiranju vlade ter prepoveduje
snovanje vojaških formacij legijonarjev.
Rimska sekcija legijonarjev je sklenila,
da se razdruži.

MAZARSKÉ TRGOVINSKE POGODBE.

Budimpešta, 21. dec. (Izv.) Zunanji
minister je predložil narodni skupščini
zakonski predlog, po katerem se pooblašča

vlada za sklepanje začasnih trgovinskih in prometnih dogovorov z drugimi državami. Po zakonskem predlogu sme vlada z naredbami proglasiti veljavnost teh pogodb do 31. decembra 1923.

MAŽARSKI DEMANTI.

Budimpešta, 21. dec. (Izv.) Od pristojne strani se energično demantira iz province razširjena vest, da je mažarski minister za narodno brambo naprosil v tajni seji finančnega odseka poslance, naj ne črtajo nobenih postavk v proračunu, ki se nanašajo na vojno oboroževanje Mažarske. K tem vestem se pripominja, da bi zavzojniška vojaška komisija, ki deluje že dve leti na Mažarskem, gotovo zasledila sledi v tej smeri, ako bi obstojale.

SVICA ZA OBNOVO AVSTRIJE.

Bern, 21. dec. (Izv.) Stanovski svet je odobril s 33 glasovi proti 1 glasu sklep, da sodeluje Svica pri obnovi Avstrije.

BONAR LAW ZBOLEL.

London, 21. dec. (Izv.) Ministrski predsednik Bonar Law je obolel.

RAZCEP SOCIALISTIČNIH STRANK V ČESKOSLOVAŠKI.

Praga, 21. dec. (Izv.) Predlog, ki ga je svoječasno sprožila češkoslovaška komunistična stranka glede ustvaritve skupne socialistične fronte, je vsled odklonilnega stališča nemških in češkoslovaških socialnih demokratov ter češkoslovaških narodnih socialistov končno veljavno propadel.

ZRTEV SLABE TRGOVSKE KONJUNKTURE.

Brno, 21. dec. (Izv.) Velika trgovska trgovka Bernhard Lang je napovedala insolvenco. Pasiva znašajo 3 milijone Kč, aktiva pa samo 800.000 Kč.

MONARHIZEM V RUSIJI.

Riga, 21. dec. (Izv.) Več sovjetskih diplomatov je bilo aretiranih, ker so obdolženi, da so iskali zveze z ruskimi monarhisti. Med njimi je tudi neki Valentino, ki je bil baje poseben zaupnik Čičerina.

SNEŽNI ZAMETI NA ANGLEŠKEM.

London, 21. dec. (Izv.) Iz južnih krajev Anglije poročajo o močnih snežnih zapadih in velikem mrazu.

Politične vesti.

+ »Napredna kmetijsko-obrtna zveza«. Demokratska stranka v Sloveniji premišljuje, kako bi po svojem izbacenju iz vlade našla kakšno platformo, s katero bi šla v volilno borbo. Dočim dr. Zerjav v »Jutru« skuša kakor don Kišot izveliči iz prahu jugoslovansko bojno opremo, si je njegov Sancho Panza v Mariboru, dr. Kukovec, izmislil po vzorcu ljubljanskih volitev nekako zvezo »delovnega ljudstva«, sestoječo iz takih obrtnikov, kmetovalcev in delavcev kakor so gg. Petovar, Zdravec et consortes, in je zato ustanovil »napredno kmetijsko-obrtno zvezo«. V »Taboru« pripoveduje, da je o tej znameniti ustanovitvi takoj obvestil predsednika poslanskega kluba samostojne kmetijske stranke, kateri da je »vzel na znanje to lojalno obvestilo, katero se glasi, da se s tem ne ustanavlja nova stranka, ampak pogloblja iz demokratske strani kmetijsko-obrtna organizacija brez ozira na trenutni politični položaj.« Iz tega posnemamo, da obstoja med demokratsko in samostojno kmetijsko stranko dogovor, glasom katerega se te dve stranki medsebojno obveščati o vseh njihovih genijalnih korakih kakor se to spodobi med dobrimi kompa-

njoni. Če vprašamo po namenu te najnovije ustanovitve iznajdljivega dr. Kukoveca, izvemo iz njegovega lastnega glanka, da je svrha te organizacije ta, da »postavi gospodarsko politiko tostran Save na lastne noge in da ob priliki volitev v skupščino odloči o bodoči usodi slovenskega ljudstva«. Ta organizacija bo sploh nekaj naravnost epohalnega, ker bo »napravila križ čez račune nove radikalne vlade v Belgradu«, to pa vsled tega, ker bo »naslonjena na celotni jugoslovanski narod«. Človek bi dejal, da smo ob pustu, pa je šele Božič.

+ Velik politični govor don Sturze. Politični tajnik italijanske ljudske stranke don Sturzo je imel 20. t. m. v Turinu velik politični govor, v katerem je kritikal parlamentarizem in ustavo, državo in njen centralizem, birokratizem in monopolizem; branil je proporcijni volilni sestavin se končno dotaknil razmerja med državo in Cerkvijo. Rekel je, da sta 50-letna modra politika papežev in po vojni delo ljudske stranke dosegla, da se je v italijanskem narodu izpremenilo prejšnje mišljenje, da sta italijanska narodnost in katolicizem dve nezdružljivi nasprotji.

»Jugoslovanska zajednica Trezvenost«.

Preteklo nedeljo, 17. decembra se je v Zagrebu v dvorani oto-leringološke klinike ustanovila »Jugoslovanska zajednica Trezvenost«, to je zveza vseh treznostnih organizacij v Jugoslaviji. To je za treznostno propagando v naši državi velevažen dogodek. Prišlo je mnogo udeležencev iz Belgrada, dobro je bil zastopan Zagreb, zastopana tudi Bosna in Črna gora in naša »Sveta vojska«. Zborovanje je trajalo z popoldanskim presledkom od 9. dopoldne do 7. ure zvečer.

Važno je, da so srbska društva opustila ime in obliko guttemperške »lože«, ki je tudi med Srbi vzbujala nezaupanje, in se je mesto tega sprejelo ime »zajednica«. Za srednješolsko mladino obstoji posebna organizacija »Savez trezvene mladosti«, ki izdaja celo svoj list. Po prebranih in odobrenih pravilih ter izvolitvi odbora so poedine organizacije podale poročila o dosedanjem delu. Iz teh poročil smo izvedeli sledeče podatke:

»Savez trezvene mladosti« ima v Belgradu samem po srednjih šolah organiziranih 1500 dijakov-abstinentov, razdeljenih na 15 »kole« (vsak zavod eno kolo). V celi Srbiji pa v 120 kolih 12.000 organiziranih abstinentov. Pripomniti je treba, da ta organizacija ni oficijelna, uvedena in vojevala od strani učiteljstva, kakor pri nas, ampak z dovoljenjem šolske oblasti svobodna, to je: dijaki jo ustanavljajo in vodijo sami. — Visokošolcev je v Belgradu organiziranih abstinentov 147, v Zagrebu pa v akademskem krožku »Preporoda« okoli 50. — Med odraslimi je v Srbiji mnogo dosmrtnih abstinentov. Pravila nove zveze določajo, da smejo v odboru biti samo dosmrtni. Kako resno smatrajo to reč ti možje, stari in mladi, se je videlo iz debate, ki je bila živahna, temeljita in podrobna. — In koliko Srbi žrtvujejo za to idejo, je razvidno iz pravil zvez, ki določajo: »pomagači« plačajo na leto najmanj 12 Din, utemeljenci enkrat za vselej 500 Din, dobrotvori 1000, veliki dobrotvori 5000 Din. Mislimi smo, da je to predejalno zamišljeno, utopično, a zagotavljali so, da se dobijo ljudje, ki toliko žrtvujejo. Največji dobrotvor je bil kralj Peter, ki je bil sam abstinent, tudi metropolit Dimitrij je daroval 5000 Din in nekateri trgovci.

Kar je res, je pa res! V tem oziru so Srbi velike hvale vredni — dasi pri njih alkoholizem ni razpasen v toliki meri kakor pri

nas. Ako tolik del mlade inteligence napove tako resno boj alkoholizmu, potem se morajo sčasom nazoni in navade v tem oziru spremeniti in to navade in nazori med ljudstvo prodrati. In zdaj, ko je ustanovljena centrala, zajednica za celo državo, se bo gibanje širilo vedno dalje, posebno med Hrvatimi, kjer se je že dobro pričelo.

Kako pa je s to stvarjo pri nas Sloveniji? Ali je morda pijančevanje bistven del moderne kulture in napredka...? Koliko govorimo in pišemo o socialnem vprašanju? Ali niso razboriti možje (n. pr. prof. dr. Weiss O. Pr.) že davno ugotovili, da brez rešitve alkoholnega vprašanja ni rešitve socialnega? Tri milijarde, ki jih pri sedanjih cenah v Sloveniji na leto zapijemo, ali menite, da so to mačje solze, zaradi katerih si ni treba delati skrbi? Ena sama občina na leto 7 milijonov! Te številke kričijo na ves glas, a nas vendar ne predramijo! Če se ne bomo rešitve socialnega vprašanja lotili bolj dejansko, od samih besedi ne bo nikdo sit in nikdo rešen! Pri teh številkah je govorjenje o rešitvi socialnega vprašanja prazno. Ali se mar socialno vprašanje rešuje po raznih kletih in beznicah...? In naše dijaštvo? In posebi mi katoličani? Pravoslavni in svobodomisleci delujejo, snujejo in rešujejo vtopljeno ljudstvo iz alkoholne povodnji — mi pa? Kdo se ne spomni na grešnega, a usmiljenega Samaritana...?

Ali nas tudi ta zgled naših južnih bratov ne bo vzdramil iz dreznja?

Dnevne novice.

— Umrla je pri sv. Lenartu, žup. Šenturška gora, Marija Jagodic, stara 72 leti nar. poslanca Antona Sušnika. Dosegla je visoko starost 88 let in je bila najstarejša oseba v župniji. N. p. v. m.

— Radiotelegrafija v službi časopisja in mi. V vseh kulturnih državah imajo že dolgo časa organizirano svojo radiotelegrafično službo za časopisje. V vsakem važnejšem mestu so napravljene radiotelegrafične stanice, katere trajno oskrbujejo vso dopisno službo tiska. Te stanice so opremljene z najmodernejšimi aparati ter zlahka sprejemajo celo poročila prekmorskih radiotelegrafičnih postaj. Pri nas za kaj takega seveda nismo dovzetni, čeprav je gotovo, da bi se pri sedanjem velikem številu dnevnikov tako podjetje prav dobro rentiralo. To prav dobro vedo inozemci in se za to stvar zelo zanima neko milansko velepodjetje, ki bi na ta način spravilo pod svojo kuratelo ves jugoslovanski tisk. To podjetje se je obrnilo do gospoda J. Marhesića s prošnjo, da mu preskrbi potrebne informacije glede ustanovitve radiotelegrafičnega dopisnega urada v Jugoslaviji. Kot zaveden Jugoslovane je gospod Marhesić to odklonil. Nato je italijansko velepodjetje poslalo v Zagreb in Belgrad zastopnika svojega upravnega sveta z vsemi pooblastili, da sondira teren pri raznih oficijelnih in neoficijelnih krogih. Ta zastopnik biva še vedno v Belgradu in otipava razne vladne mogote. Omenjeno italijansko podjetje pričakuje, da naša vlada ne bo inozemcem dala tozadevne koncesije, zato si je že zagotovilo sodelovanje nekih »zavednih« Slovencev, ki bi s svojim slovenskim imenom prikrivali italijanski kapital in vpliv. Upamo, da bodo ti »Slovenci« v pravem času prišli k pameti in prekinili vse zveze z omenjenim milanskim podjetjem, sicer bomo brezobzirno objavili njih imena, da jih sodi naša javnost.

— Udruženje Jugoslovanskih studenata v Kölnu. Koncem novembra t. l. so jugoslovanski visokošolci v Kölnu osnovali svoje udruženje, ki si je stavilo nalogo, zastopati kulturne, socialne in ekonomske in-

terese svojih članov, informirati nemško javnost o našem narodu, naši državi in našem gospodarstvu, negovati med svojimi člani prijateljske stike, obveščati stalno svoje člane o življenju in dogodkih v domovini, prirejati predavanja in izlete itd. — Za eno glavnih dolžnosti si je Udruženje stavilo nalogo informirati naše dijakke o življenju in studiju v Nemčiji, posebno v Kölnu, pa tudi informirati celo našo javnost in poedince o razmerah v Nemčiji. Naslov udruženja je: »Jugoslavischer Studentenverein in Köln, Parkstrasse 27.« — Prosimo tudi ostala uredništva, da ponatisnejo to notico.

— Odlikovanja. Odlikovani so: z redom sv. Save III. r. Peter Grasselli kot ustanovitelj Glasbene Matice v Ljubljani; z istim redom V. r. Franc Drenik in Vedral; z istim redom IV. r. dr. Fran Detela, Andrej Seneković, dr. Anton Breznik, Anton Bartel in Ferdinand Seidl v Ljubljani. — Nadalje poročajo Službene Novine, da je odlikovan z redom sv. Save III. r. Adolf Ribnikar, šef oddelka za socialno politiko pri pokrajinski upravi v Ljubljani.

— Za asistenta na živnozdravniški visoki šoli v Zagrebu je imenovan dr. Leopold Hribar.

— Ljudska izobrazba. Društvo učiteljev v Belgradu otvoril 15. januarja 1923. tečaj za učenje, ki so dovršile ljudsko šolo.

— Nov upravitelj na Belju. Zagrebški listi poročajo, da je za upravitelja na državnem posestvu Belje imenovan H. Gjermanović, dosedanjí načelnik gospodarskega oddelka na pokrajinski vlad v Zagrebu.

— Nova telefonska proga Sarajevo—Belgrad. Poštno ministrstvo je zgradilo med Sarajevom in Belgradom novo telefonsko progo, ki bo s prihodnjim mesecem izročena prometu.

— Izdatki za vzdrževanje cest v Zagrebu so v proračunu za leto 1923 določeni a okroglo 10 milijon dinarjev; za čiščenje kanalov je posebej določenih 500.000 K.

— Tatvina na železnici. V Osijek je došlo te dni 7 vagonov drv, od katerih je bilo nekje na poti ukradenih 7710 kg.

— Nov oddelak na zagrebškem policijskem ravnanstvu. Na zagrebškem policijskem ravnanstvu ustanove nov oddelak: spoznavalni urad, urejen na najmodernejši način.

— Aerodrom za mednarodni promet pri Zemunu. V Bežaniji ob železniški progi med Zemunom in Belgradom bodo izsušili in adaptirali za aerodrom močvirno zemljišče v obsegu 180 oralov za mednarodni zračni promet potnikov in pošte na črti London—Pariz—Belgrad—Carigrad. Del tega letališča se bo porabil za vojno eskadrilo z nekoliko letali iz Novega Sada. Zračni promet na omenjeni črti bo vzpostavljen še tekom prihodnjega leta. V Belgradu se nahajajo že nekaj dni člani zrakoplovne družbe v svrhu ureditve nekaterih vprašanj.

— Samonar tovarnarjeve soproge. Zagrebški tovarnar Davidsohn se je te dni s svojo ženo mudil na Dunaju, kjer sta obiskala specialista za živčne bolezni dr. Erberja. Davidsohnova žena je namreč zadnje čase trpela na živčnih napadih. Ko sta odhajala od zdravnika, se je Davidsohn za trenotek pomudil z zdravnikovo služkinjo, kateri je hotel dati napitnico. Ta trenotek je porabila njegova žena, da se je vrgla preko ograje v tretjem nadstropju v globočino, kjer je obležala z zdrobljenimi ud. Truplo prepeljejo v Zagreb.

— Velik požar na splitskem kolodvoru. 16. t. m. je nastal požar v železniških delavnicah na kolodvoru v Splitu. Radi nezadostnih gasilskih priprav na kolodvoru kakor tudi pri požarni brambi, se je požar razširil in uničil 4 zgradbe in streho nad zgradbo vod-

Packa.

56

Francoski napisal René Bazin — Poslovenil A. B.

(Dalje.)

Znajdemo se pred nadškofijskim vrhom. G. Charnot vstopi: sveži zrak, otroci pri igri, mamice, pogled na cvetje, na trg sv. Mihaela in na auronske topole tam daleč za vojašnicami, vse to mu brž obrne misli drugam. Nehal je biti tast, sedaj je zopet le popotnik. (Seveda mislim, da ga vse to zajemlje le s stališča zemlje- in narodopisca stare Galije.)

Jeanna drsi lehkokrila v sredi med gružami šetalcev. Mrmranje, ki ji sledi, je sladko za moje uho, čeprav ga narekuje zavist. Hotel bi, da porazi gospodično Lorinetovo.

Potem obiščemo še katedralo in ostale znamenitosti mesta Bourgesa. Ko se vrnemo v hotel, je ura že šest.

Pismo čaka na nas v malem, vsakdanjem salonu pri vhodu. Naslovljeno je na gospodično Jeanno Charnotovo.

Takoj spoznam ognjevitost stričevo pisavo in prebledim kot zid.

Charnot zakliče razburjen:

— Citaj vendar, citaj, Jeanna!

Izmed vseh teh se le Jeanna smehlja.

Čita:

»Draga moja! Danes zjutraj, v hipni zmedli, sem bil zelo domač z vami. Se-

daj, ko sem popolnoma pri zavesti svojih besed, ki sem jih rabil, seveda ne prekličem: — Vi ste dobri, rad vas imam.

Stare korenine seveda ne boste pravili do tega, da bi se iznebil svojih predsodkov proti Parizu. Dosti je, da položim svoje orožje pred Parizanko. Nečakinja, odpuščam mu radi vas!

Pridite danes zvečer vsi trije!

Mnogo vam imam povedati in mnogo vprašati. Vse ni veselo, toda trdno sem prepričan, da bo moja žalost utonila v veselju, ki ga boste prinesli staremu srcu.

Brutus Mouillard, notar.

Ko pozvonimo pri stričevih vratih, nam pride odpirat Baptist, mali pisarček, ki pri velikih svečanostih nosi na mizo.

Stric nas pričakuje v velikem salonu, oblečen tako kot na novega leta dan, na sebi ima najbolj belo ovratnico in najbolj naškrobljen naprsnik: niti ene moljeve luknjice po dvanajstih letih, to je Magdalena ponos.

Pozdravi nas enega za drugim, toda umirjeno, brez običajnega pretiravanja. Pokaže se dostojanstvenega, toda njegova dostojanstvenost je neprisiljena in nežna. Ganjenje, ki druge ljudi po večini razigra, stori njega umerjenega. Sicer pa o preteklosti, o poroki ni niti besedice. Sestanek, ki je bil namenjen za to, da se pogovori-

mo in si potrebno pojasnimo, se začne z vsakdanjimi uljudnostmi

Pogosto sem že to opazoval: zbero se k posvetovanju in začno z malenkostmi.

Stric ponudi Jeanni roko in jo odpelje v jedilnico. Ona je razigrana. Stavlja mu sto vprašanj o Bourgesu, o plesih, o modi, celo o sodišču in obravnava.

— Vem, da moj striček vse to ve, pri- stavlja k vsakemu vprašanju.

Stric se pri vsakem nasmehne, obliče se mu zasveti kakor pločevina na ognjišču, kadar potegne veter in podneti ogenj. Na vsako odgovorja, ves je zavzet za to, da bi se gostje dobro zabavali, vendar kljub temu ne more skriti neke potrnosti. Kradoma pogleduje name, toda v teh pogledih ni niti sence jeze, ampak prošnja in ljubezen, pomešani z žalostjo.

Gospod Charnot je nekoliko utrujen, nekoliko zaposlen s kuhinjskimi čudesi naše Magdalene, zato je slišati le zdaj pa zdaj vzklík pohvale ali raztreseno pripombo, kadar vsi molčimo.

Predobro poznam strica, da ne bi vedel, da bo konec večerje vse drugačen kot začetek.

Zares se pri večerku, ko učenjak hvali vrline berrijske kuhinje, stric, ki je že dalje časa vrtel medoško vino v svojem kozarcu, vzdigne in postavi kozarec na mizo.

— Moj dragi Charnot, priznati vam moram nekaj neprijetnega.

— Če je neprijetno, pustite!

— Fabien, nadaljuje stric, se je pregrešil proti meni. Toda pustimo to, vse je pozabljeno. Pa tudi jaz sem se pregrešil proti njemu!

— Vi, stric?

— Ah, da. Pisarno, pisarno, ki sem obljubil tvojemu očetu, da jo bom hranil zate...

— Ali ste jo prodali?

Stric si zakrije obraz z rokama.

— Včeraj zvečer, ubožec, včeraj zvečer.

— Mislim sem si tako.

— V trenutku slabosti sem podlegel nasvetom jeze, uničil sem ti bodočnost. Fabien, sedaj mi moraš ti odpustiti.

Zapusti svoje mesto in me objame.

— Ne, stric, ničesar mi niste uničili, zato vam nimam ničesar odpustiti.

— Ali bi ne vzel pisarne, če bi ti jo zdajle ponudil?

— Ne, stric.

— Prav zares?

— Zares.

Gospod Mouillard se razveseljen vzravna.

— Toliko boljše, moj dragi, rešil si me velike teže.

S koncem prtiča si otro dvoje solza, ki sta se porodili v vojnem času, a stekli v dobi miru.

(Dalje.)

nega rezervoarja; razen tega dve lokomotivi in mnogo drugega materiala. Škoda se ceni na 20—30 milijonov kron.

— Smrt na železniški progi. 19. t. m. zjutraj so našli mimoidoči ob progi blizu zagrebškega kolodvora posamezne kose človeškega trupla. Komisija je dognala, da gre za truplo ruskega begunca Konstantina Konstantinoviča, ki se je prejšnji večer vračal z zabave v vinogradih ter zašel pod somborski tovorni vlak, ki ga je popolnoma raztrgal.

— Vlada gradbena akcija na Češkem. Češkoslovaško ministrstvo za javna dela bo na podlagi tozadevnega zakona zgradilo 5017 hiš s 9593 stanovanji, ki bodo veljala 868 in četrta milijona kron čeških.

— Redukcija uradnikov na Češkem. Po statističnih podatkih češkoslovaške vlade bo 640 državnih uradnikov in nameščencev vpokojenih. Novi sprejemi v državno službo se bodo vršili le, ako bodo posamezni resorci nezadostno zasedeni.

— Krvava drama zaradi kart. V vasi Slukčani blizu Kumanova sta dva prijatelja Fajko in Selim v kavarni igrala na karte. Pri tem sta se sporekla in Fajko je očital Selimu, da krade. Selim je na to odgovoril s pestjo, a Fajko je potegnil revolver in Selima ustrelil. Ko se je zavedel, kaj je storil, je Fajko pobegnil iz kavarne. Brat ubitega Selima je pa skočil po sekuro in nato tekkel za Fajkom. Sosed Kasim je hitel Fajku na pomoč. Tedaj se je Fajko obrnil, potegnil revolver in dvakrat ustrelil. Krogli sta zadeli obe: ena je pogodila brata, druga pa Kasima. Kasim se je takoj zgrudil, Selimov brat je pa še imel toliko moči, da je s sekuro zamahnil na Fajka in ga na mestu ubil. Nato se je zgrudil in izdihnil. Kmalu nato je umrl tudi Kasim.

— Smrtna kosa. V Gradcu je umrl vsled srčne kapi 53 letni dr. Heinrich Posener, eden najodličnejših graških odvetnikov. — V Zagrebu je umrla vdova pok. reškega rodoljuba Erazma Barčiča, gospa Katarina Barčič.

— Uradniška menza v Zagrebu. Z novim letom otvorijo v Zagrebu za neozmenjene uradnike lastno menzo. Obed in večerja bosta stala 1500 K mesečno, a dobivali bodo naročniki za kosilo juho, meso, prikuho in menjaže se en dan pečenico, en dan močnato jed; zvečer mesna jed s prikuho in obakrat tudi kruh.

— Svojega gospodarja okradel je Jakob Jevan, ki je bil zaradi tatvine že enajstkrat kaznovan. Jevan je ukradel svojemu gospodarju reči v vrednosti 4560 kron, Andreju Škerlju v Poljanah je pa ukradel koštruna. Jevan se bo zato pokoril 8 mesecev v težki ječi.

— Prijeti vlomilci. Dne 30. novembra 1922 je bilo vlomljeno pri posestniku Janezu Praprotniku v Podkorenu, kateremu so vlomilci odnesli zlatnine in denarja v približni vrednosti nad 20 tisoč kron. Orožniki v Trzinu so uvedli natančne poizvedbe, katere so ugotovile, da so pri Praprotniku kradli Jože Kresnik, Ivan in Anton Bohinc iz Leš, ki so jih aretirali. Posredilo se je tudi dobiti ukradene reči.

— Najlepše božično darilo. Narodna Galerija v Ljubljani je izdala za Božič mapo »Slovenska moderna umetnost s 27 reprodukcijami, umetniško izvršenimi v svetlotisku po slikah naših slikarjev od bratov Šubicov do danes. Uvod je mapi napisal vseučilišni profesor dr. Izidor Cankar. Izdaja je za sedanje razmere naravnost luksuriозна; dobiva se v obliki knjižice ali v obliki posameznih listov v mapi, ki se dajo obesiti v primernem okviru na steno, v kakršni obliki tvorijo lep umetniški okrasek sobe. Manjkati ne sme na mizi nobenega našega društvenega lokala, vsaka slovenska hiša naj seže po njej. Mapa kaže našo domačo moderno v celotni, okusni obliki in je gotovo prva izdaja te vrste med Slovenci. Za Božič jo bodo prodajale vse ljubljanske knjižarne po znižani ceni 30, vezano 36 Din, člani Narodne Galerije pa naj jo naročajo pri društvu, kjer jo dobe po 20 oziroma 26 Din. Te cene, ki so za to elegantno in razkošno izdajo gotovo presenetljivo nizke, se po praznikih znatno povišajo. Ker veljajo omenjene cene le za dober teden dni in za omejeno število map, naj si gotovo vsak čimprej nabavi našo prvo umetniško mapo, ki je prav posebno pripravna za darila.

— Automobilna prometna d. d., Ljubljana, naznanja cenjenemu občinstvu, da bo vozil autobus za čas božičnih in novoletnih praznikov izjemoma iz Ljubljane preko Trojan do Vranskega s sledečim voznim redom: Odhod iz Ljubljane ob 16. uri in sicer dne 22., 23., 26. in 30. t. m. ter 1. in 2. januarja 1923. Odhod iz Vranskega ob 6. uri zjutraj in sicer dne 23., 24., 27. in 31. t. m. ter 2. in 3. januarja 1923. Radi ev. snežnih zametov ne prevzame družba nobene odgovornosti, če bi ne mogla vzdržati zgoraj navedeni vozni red. 5540

— Čevlji za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za gg. oficirje, lovec itd. se dobe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina et Ko., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih dokler še zaloga traja. 5322

Primorske novice.

p Zopet bombe v Trstu. V Trstu sta se na ulici sporekla neki fašisti in neki bivši fašist, ki je kljub temu, da je bil iz fašja izključen, nosil črno srajco. Prepričani izključeni fašisti končali tako, da je proti svojemu nasprotniku vrgel bombo, ki je razpočila in ranila do 40 oseb, deloma težko deloma lahko. Krivca, ki je vrgel bombo — Breliha po imenu — so zadržali.

p »Independentec« zopet izhaja. Dne 20. t. m. je začel v Trstu zopet izhajati »Independentec«, ki ga je avstrijska oblast leta 1914 zatrla. Vodi ga njegov prejšnji ravnatelj kom. Zampieri.

p Zadrski poslanec dr. Krekich je odložil svoj mandat v rimskem parlamentu. Odstop utemeljuje s tem, da so ga prezrili pri sestavi nove osrednje svetovne ko-

misije za odrešene pokrajine in mu onemogočili sodelovati za življenjske interese teh pokrajin.

p Iz Tomaja. Pretekli teden je v noči od srede na četrtek približno ob 3. zjutraj izbruhnil v mlino Črne in Turk požar, ki je uničil popolnoma mlino, žago in mlatinico. Ogenj so opazili mlekarji, ki vozijo mimo mlina, mleko v Trst. Zbudili so žagarja, da si je rešil golo življenje in gorečega poslopja. Zgorelo je okoli 6000 litr denarja. Z velikim trudom so rešili le dva motorja. Škoda se še ni cenila, sodi se, da je okoli 800.000 litr škoda. Valed te nesreče je ljudstvo v okolici žalostno, ker ni v bližini nobenega mlina ne žage. Ta teden je štirikrat gorelo v sežanskem okraju.

p Za prekrbo Krasa s vodo. Sežanski podprefekt je te dni sklical kraške župane na posvetovanje zaradi končne rešitve vodovodnega vprašanja za Kras. Ustanovi se nov, zakoniti konzorcij, ki se konstituira v ponedeljek, 18. tek. mes.

Štairske novice.

š Sklepi celjskega občinskega sveta. Celjski občinski svet je v svoji zadnji seji dne 18. t. m. sklenil, da dobe vsi mestni uslužbenec in vpokojenci enkratni izredni nabavni prispevek v višini 25 odstotkov celokupnih mesečnih prejemkov. Celjska mestna občina ima za svoje osebe na leto 5 milijonov kron izdatkov. — Zaradi potnikov, ki prihajajo s nočnimi vlaki v Celje, bo poslej v bližini kolodvora odprta ena kavarna do 4. ure zjutraj, druga pa od 4. ure dalje. — Z novim letom se začne pobirati že od preje sklenjeni progresivni davek na najemninu, ki se porabi za zgradbo stanovanjske hiše.

š Smrtna kosa. V Mariboru sta umrla nadsprevodnik v p. Josip Čep in soproga mizarjskega mojstra Terezija Benkič. — V Kočevju pri Zetalah sta nagle smrti umrli dva premožna sosed: Jurij Potočnik in Terezija Skedlar.

š Morilec gostilničarja Podkrajška v Dramljah prijet. Orožniki so po daljših poizvedbah dognali, da je gostilničarja Miho Podkrajška v Dramljah dne 7. t. m. skozi okno ustrelil posestnik Piliha v Dramljah. Piliha so zadržali in je dejanje že priznal.

š Organizacija kovačev. 28. t. m. so vršili v Mariboru ustanovni občni obred strokovne zadrge podkovskih in vognih kovačev v Mariboru in okolici.

š Ob roko. V tovarni Banko v Rečici na Savi je delavec Franc Bitenc po neprevidnosti z desno roko zašel v transmisijo slamožnega stroja, ki mu je roko odtrgal.

Gospodarstvo.

g Zlati trg. Na novosadski produktni borzi notrajno štito sledeče cene: pšenica 16.95—18.90 K, ječmen 11.30 K, koruza (stara) 11.60 K, fižol 14.50 do 14.60 K, pšenična moka (št. 0) 23.50—23.70 K.

g Istrske soline. V piranskih solinah so letos v štirih mesecih pridelali 400.000 q morske soli, ki prinese državi 20 milijonov litr kosmatih dohodkov. V solinah je bilo zaposlenih 200 družin, ki so zaslužile približno 2 milijona litr; dalje je bilo z vskladiščenjem soli zaposlenih 200 delavcev, ki so dobili na dlnah 250.000 litr; končno je prevažalo sol 40 bark, ki so donesle svojim gospodarjem 960.000 litr. Soline so v Istri najkoristnejša industrija.

g Cene zlata, srebra in platini na Češkoslovaškem. V Pragi se plačajo cene zlata po 22.900 čsl. kron (za kg), cene platini po 98.000 čsl. K (za kg), cene srebra pa 780 čsl. K.

g Razmah madžarske tekstilne industrije 1. 1922. Letos je prišlo na Madžarsko 18.000 vreten v bombaževih predilnicah in ravno toliko tudi v volnene predilnice. V bombaževih tkalnicah so se pomnožile statve za 1300, v lanenih in konopljinah tkalnicah pa se je razmahnilo izdelovanje za 440 statvev, v jutini industriji za 100 ter v svileni tudi za 100. Pri večini novih podjetij participira češka tekstilna industrija poleg podjetij, ki so se iz Češkoslovaške na Madžarsko preselila.

g Konec padanju cen na Češkem. Kakor se da posneti iz poročila državnega statističnega urada, se je ustavilo padanje cen v Pragi in v nekaterih drugih mestih na Češkem in Moravskem. Od meseca oktobra do novembra je padel najbolj »fadjak in sicer za 16 odstotkov, krompir za 14 odstotkov, premog za 10 odstotkov. Zanimivo je, da so cene živilom in nekaterim dnevnim potrebščinam nižje kakor desetkratne v primeri s prevojnimi cenami. — In pri nas? Siromašni sloji in državni nameščenci gledajo z obupom v bodočnost.

BORZA.

Zagreb, 21. 12. Devize: Pešta 3.92—3.98, Berlin 1.38—1.43, Italija 4.75—4.80, London 435.0—440.0, Newyork 90.0—92.0, Pariz 6.85—7.0, Praga 2.75—2.76, Dunaj 0.13—0.135, Zürich 17.0—17.25, Varšava 0.53—0.55, Amsterdam 37.25—37.50. — Valute: Lit 4.70—4.73, dolar 89.0—91.0, fr. frank 6.40—6.50, čsl. K 2.74, t. Litra 300.0.

Zürich, 21. 12. Devize: Pešta 0.2275, Berlin 0.0750, Italija 36.85, London 24.49, Newyork 529.0, Pariz 39.87, Praga 15.80, Dunaj 0.0075, Bukarešt 3.10, Sofija 3.90, Zagreb 1.45, Varšava 0.03, Holland 211.0. Valute: n. a. K 0.0076.

Ljubljanske novice.

lj Preglejte volivne imenike! Mestni magistrat je pred kratkim pozval občinstvo, naj se pride prebrati, če so volilni upravičenci vpisani oziroma pravilno vpisani v volivne imenike. Kakor se nam pa poroča, je zanimanje za to zadevo naravnost malenkostno. Sedaj je čas, da se popravi ta ali oni nedostatek glede krstnih imen, poklicev, stanovanj itd. Ob času, določenem za reklamacije, pa vsega ni mogoče. Kdor je bil pomočoma izpuščen,

ali pa kdor je dosegel šele sedaj svojo volivno upravičenost, naj to prijavi stalnemu volivnemu katastru na magistratu.

lj Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Danes, v petek, dne 22. t. m. ob četrtnem sedem svečer se vrši važen sestanek vsega zbora in pevska vaja. Na programu je tudi neodložljiv razgovor glede koncertnega zleta v Celje. Pozivljamo, da se sestanka vsi člani in članice polnoštevilno udeležijo. — Odbor. (K)

lj Osrednja zveza javnih nameščencev in vpokojencev sklicuje za petek, dne 29. t. m. ob 20. uri v dvorani mestnega magistrata izredni občni zbor. Dnevni red: Volitev I. in II. podpredsednika, blagajniško informativno poročilo, svlačenje članarine, slučajnosti. Pogoji za pravico glasovanja so isti kakor pri rednih občnih zbiorih. — Predsedstvo.

lj Ispiti za stavebnike, zidarske in tesarske mojstre. Privatni pripravljalni tečaj za omenjene izpite se je na željo nekaterih kandidatov pričel 21. decembra t. l. Informacije se dobe v tehniški pisarni, Krekov trg Stev. 10, I. nadst. (K)

Dr. Žerjav contra dr. Kraigher.

Ljubljana, 21. dec. 1922.

Okrajni sodnik dr. Stojković je danes po dolgem odmoru nadaljeval razpravo o tožbi, katero je bil svoječasno vložil dr. Žerjav proti pisatelju dr. Kraigherju, ker se je dr. Kraigher v družbi izjavil, da je dr. Žerjavova politika koruptna. Zaključena razprava še ni, ker še preiskovalni sodnik višji svetnik dr. Skaberne ni končal preiskave o tožbah, katere so bile vložene v takozvani dr. Kamenarovičevi zadevi, ker okrajni sodnik dr. Stojković še ni dobil vseh uradnih aktov, katere je urgiral v zadevi in ker še niso državni uradniki, kateri so predlagani kot prič, odvezani dolžnosti uradne molčečnosti, daji je, kakor je v razpravi povedal dr. Kraigherjev zagovornik dr. Frlan, pokrajinski namestnik Ivan Hribar izjavil dr. Kraigherju, da je že odvezal državne uradnike uradne molčečnosti glede njihove izpovedi v tej zadevi.

Dr. Žerjav in dr. Kraigher nista bila pri razpravi navzoča; zagovarjal je dr. Kraigherja dr. Frlan, dr. Žerjava pa je zastopal dr. Fettich.

DR. ŽERJAV IN FINANCIRANJE SKS.

Urednik »Kmetijskega lista« Aleksander Železnikar je pričal: »Iz Sibiri je sem se vrnil 26. avgusta 1920. Ob volitvah v ustavodajno skupščino so bili napredni krogi zainteresirani na tem, da se iztrga SLS večina na deželi; ne morem sicer reči, da bi se bila SKS kooptirala z JDS, pač pa se je govorilo, da je JDS in sicer dr. Žerjav dal SKS in sicer poedincem denar na razpolago za volivne namene. Stranka sama kot taka ni sprejela denarja od njega, pač pa njeni podedni funkcionarji in sicer gotove denarne zneske za kritje stroškov agitacije. JDS je prvotno želela od SKS protiusluge: dr. Žerjav je pričakoval, da bo SKS postavila na kandidatno listo kvalificirane pristaje JDS, ker takih v lastni stranki nismo imeli na razpolago. V interesu JDS je bilo, da dobi naša stranka kolikor mogoče veliko kandidatov, da izpodbije tla SLS. Funkcionarjem SKS je dal dr. Žerjav na razpolago 400.000 kron, kje jih je dobil, Železnikar ni vedel povedati. Funkcionarjem SKS je dal dr. Žerjav denar na njegovem stanovanju, kamor so prišli osebo po njega. Stranka je sklenila, da ne sklepa z JDS nobenega kompromisa in je bila o tem sklepu obveščena JDS. Glede od Žerjava prejetega denarja je stalo načelstvo SKS na stališču, da to stranko nič ne briga in da je to stvar posameznikov, kateri so denar dobili, kar bi znal najbolje pojasniti Kušar iz Notranjih Goric.

DR. ŽERJAVOVA UNIJA SE SKUŠALA NASTANITI V KOMUNISTIČNEM DOMU NA TURJASKEM TRGU.

Bivši komunist mehanik Jože Curhalek je povedal, da mu je na intervencijo Bajžlja v Šiški preskrbel dr. Žerjav službo pri gradbeni direkciji. Curhalek je ustanovil nato Unijo. Ker se delavci ozibajo Narodnega doma, je na seji jeseni leta 1921 vprašal dr. Žerjava, če bi ne kazalo dobiti prostorov v komunističnem domu. Dr. Žerjav je dejal, naj se to le skuša izvesti, ker obstoja nevarnost, da bo zadruga, lastnica doma, razpuščena, in je šel pristavit: »Opozorite jih na to, kaj jim preti!« Priča Basnik, upravitelj Železničarskega doma, je povedal, da je prišel res Curhalek k njemu in rekel, da želi dr. Žerjav, da bi se njegova strokovna organizacija naselila v Železničarskem domu in da hoče dr. Žerjav s svojo delavsko organizacijo dokazati radikalec v Belgradu, da tudi delavstvo drži z JDS. Odgovoril sem odposlanec: »Skozi vrata boste prišli noter, skozi okna vas bomo pa vrgli ven!« — Priča Zupan je povedal, da je bil včasih NSSar, a da se je pridružil Curhaleku.

DR. ŽERJAV PROTI PREDSEDNIKU OKROŽNEGA SODIŠČA V NOVM MESTU POLENSKU.

Okrajni sodnik dr. Stojković je nato prebral več dr. Žerjavovih poročil, odposlanih takratnemu justičnemu ministru dr. Trifko-

viču, kakor tudi tozadevna osebna pisma, v katerih je dr. Žerjav kot takratni pravosodni poverjenik za Slovenijo nastopal proti imenovanju gospoda Polenška za predsednika okrožnega sodišča v Novem mestu, povdarjajoč, da je bil g. Polenšek fanatičen Avstrijsenec, Susteršičev pristaša in da bi se Radičev duh na Dolenjskem ojačil, če bi postal g. Polenšek predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu. Dr. Žerjav se je potegoval za imenovanje sedanjega predsednika okrožnega sodišča v Celju dr. Kotnika, toda imenovan je bil g. Polenšek na intervencijo ministrskega podpredsednika dr. Korošca, kakor je dejal dr. Fettich. Dr. Kraigherjev zagovornik dr. Frlan je predlagal, naj se zasliši predsednik Polenšek, ki je bil vedno iskren Slovenec, in da naj se rekvirirajo spisi, ki bodo dokazali, da je bila proti njemu vložena anonimna ovadba brez vsake podlage.

NAKUP BAMBERGOVE TISKARNE.

Dr. Josip Ažman je pričal, da se je dolgo časa pogajal z Bambergom za nakup njegove tiskarne v imenu Kreditne banke. Ko se je dosegel sporazum z Bambergom, po katerem se je dogovorila kupna cena 1 milijon kron, je poročal ravnatelju Praprotniku o tem. Praprotnik mu je rekel: »Dr. Žerjavu bi rad naredil uslugo, kar k njemu pojdi, pa se pogovori z njim!« Dr. Ažman je šel k dr. Žerjavu, ki je bil bolan. Ta mu je pokazal že tiskarniško koncesijo za delniško družbo »Štampa« in rekel, naj z njo sklene pogodbo. Dr. Fettich je pripomnil, da se je glasila koncesija na njegovo ime in da si je Bamberg pridržal 20 odstotkov akcij.

KAKO JE SPREJEL DR. ŽERJAV LJUBLJANSKEGA ŽUPANA DR. PERIČA V BELGRADU.

Bivši ljubljanski župan dr. Perič je pričal: »Sel sem v Belgrad, da bi interveniral o podržavljenju liceja, o aprotizaciji in o stanovanjskem vprašanju. O podržavljenju liceja sem govoril z ministrom prosvete Pribevičem, ki se je v principu izjavil za podržavljenje. Hotel sem govoriti tudi z ministrom za socialno politiko dr. Žerjavom. Prejšnji večer mi je rekel njegov tajnik, da dr. Žerjav kljub svoji bolezni sprejema v svojem stanovanju. Drugi dan sem šel k dr. Žerjavu z Antonom Kristanom, ki je pred menoj kake pol ure sam govoril z dr. Žerjavom in ga obvestil o mojem prihodu. Prvo vprašanje, ki mi ga je stavil dr. Žerjav, je bilo: »Ali ste že obveščeni, da boste razpuščeni?« — Pristavil je še: »Treba bi napraviti red, da bo poštena večina v ljubljanskem občinskem svetu.« Normalno bi bilo, da bi bil minister moral mene poslušati, poslušati sem pa moral očitke. Omenil sem mu, da sem bil pri Pribevičevu, na kar ni ničesar odgovoril. Ko sem mu omenil stanovanjsko vprašanje in rekel, da bi bilo dobro, če bi vlada za urade zidala, me je prekinil, češ da ima že sam svoj stanovanjski načrt. Splošno je pa dr. Žerjav uhal vedno na politično polje in mi očital koalicio in se zanimal, če bo koalicio tudi pri bodočih občinskih volitvah ostala. Ko sem mu odgovoril, da je to sigurno, se je razburil, in rekel, da bo to imelo tudi za SSJ posledice. Rekel je, da nam najbolj zameri, ker so prišli klerikali v Mestno hranilnico. Meni je bilo to silno neprijetno. Zadržal se je: »Zakaj se pa obračate na mene? Dokler bo ta koalicio, ne računajte na mojo pomoč! Vrnite se k načelom svobodomiselnosti!« Iz celega pogovora sem dobil vtis, da bo storil dr. Žerjav vse, da se razpusti izvoljeni občinski svet, v katerem je imela koalicio večina.«

(Konec sledi.)

Cerkveni vestnik.

c Marijin misijonski koledar. Vsem Marijinim družbam in c. župnim uradom ter vsem, katerim smo poslali naš misijonski koledar s prošnjo, da bi ga razprodali, se najtopleje zahvaljujemo za prijazno uslugo. Bog povrni! Večina smo že prejeli zanje označeno ceno — znamenje, da so ga razprodali. — Če ga mogoče še kje niso, ga bodo k praznikom in novemu letu gotovo razprodali — saj je to ravno čas za koledarje. Če ga slučajno kje ne bi mogli vsega razdeliti, pa prosimo, da bi nam ostale blagovolili kmalu vrniti, ker je zdaj še več naročil, katerim nismo mogli ugoditi. — Misijonišče v Grobljah, p. Domžale.

Narodno gledališče.

Opera.

Petek, 22. decembra: MADAME BUTTERFLY. Goslovanje gospe Ade Poljakove. Začetek ob pol osmih. Red C.
Sobota, 23. decembra: SEVILSKI BRIVEC. Red D. Začetek ob pol osmih.
Nedelja, 24. decembra: Zaprt.
Ponedeljek, 25. decembra: CARMEN. Začetek ob pol osmih. Izven.
Torek, 26. decembra: GORENJSKI SLAVCEK. — Začetek ob pol osmih. Izven.

Drama.

Petek, 22. decembra: SVATBA KREČINSKEGA. Red E.
Sobota, 23. decembra: IDIJOT. — Začetek ob pol 8. uri. Red C.
Nedelja, 24. decembra: Zaprt.
Ponedeljek, 25. decembra: Ob treh popoldne: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Izven. — Ob osmih zvečer: SVATBA KREČINSKEGA. Izven.
Torek, 26. decembra: Ob treh popoldne: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Izven. — Ob osmih zvečer: JACK STRAW. Izven.

pr »Gledališki liste izide za Božič kot dvojna številka in prinaša zanimivo veliko poročilo o prslavi 40 letnice beograjskih gled. veterarov Gav-

rilovića, Stanojevića in Todorovića. Poleg tega znano priljubljeno »Razno«, med drugim o operi »Metistofeles« in repertoar do Novega leta. Cena dvojni številki Din 4.50.

Prosveta.

pr Umetniške jaslice. V izloženem oknu trgovine Till na Kongresnem trgu v Ljubljani so razstavljene nove prav okusne jaslice, ki jih je napravil Tone Kralj. Dobe se pri Tillu in v drugih papirnih trgovinah. Zdi se nam, da je to prvi poskus zanesti umetnost v predmet vsakoletne masne potrebe in ga prav toplo pozdravljamo. Naj bi sledili taki poskusi tudi na drugih predmetih.

pr Zveza godbenikov za Slovenijo v Ljubljani priredi 8. januarja 1923 v Uniju svoj II. sinfonični koncert. Povabila je topot dva Slovenca, da signirata: Niko Stritofa in Anton Trosta. Prvi pada na tem koncertu V. Novakovo slovaško suito za mali orkester in Dvořakovo tretjo sin-

fonijo (D dur) za veliki orkester, oba skupaj pa Čajkovskega briljantni klavirski koncert v b molu. Trost pri klavirju, štrifot pri dirigentskem pultu. Slovaško suito tvori pet sličic, karakterizirajočih slovaško narodni naturel: v cerkvi, med deco, zaljubljenca, na plesišču in v noči (nadpis posameznih stavkov). Za Čajkovskega koncert je značilna rasa, temperament. V svoji koncepciji izgleda kot nekakšna sinfonija s klavirjem. Orkester ni samo pasiven, spremlja jo instrument, marveč klavirju enakopraven korpus, ki aktivno posega v razvitek glasbenega toka. Dvořakova tretja pa je jasna, sveža kompozicija, ki datira iz dobe, ko je bil skladatelj na višku svoje tvornosti.

Učiteljski vestnik.

Občni zbor Slovaške zveze se bo vršil dne 27. t. m. v sredo v Akademskem domu poleg hotela Union. Notica v »Slov. Učitelju«, ki piše, da bo občni zbor 28. t. m., se s tem popravlja. Prosimo naročnike »Slovenca«, da naše člane opozorijo na to. Dalje opozarjamo naše učiteljske, da pride na občni zbor tudi več poslancev, ki nam

bodo povedali, kako in kaj je z uradniškimi plačami. Vsi na krov!

Turistika in sport.

Smučarske prireditve 1922-23. — Jugosloven. zimskosportski savez obvešča svoje klube i. dr. interese, da je svoj (prvotno v Pohorje namenjen) smučarski propagandni izlet na Bloke, določen na 25. do 26. dec. t. l., odgodil na 6. in 7. jan. 1923, ker za sedaj vremenske razmere za tak izlet še niso ugodne. — V Bohinjski Bistrici bo priredil JZSS v letošnji zimski sezoni dva smučarska tečaja in sicer prične prvi tečaj, ako zapade za Božič že sneg, dne 27. t. m. in bo trajal do 6. jan. 1923, drugi tečaj pa je določen na dobo od 6. jan. do 14. jan. 1923. Za slučaj, da bi se do Božiča razmere izpremenile, izdamo poročilo v soboto ali nedeljo dne 24. t. m. po časopisu.

Polzvedovanja.

Našla se je konjska odeja na Rimski cesti. Dobi se na Zabjaku št. 11 pri mag. slugi Lukežiču.

Izgubilo se je od gostilne »Urbanček«, Stoliče na Dunajski cesti proti skladišču juž. kolodvora listnica z 5200 K, vojaška izpustnica in drugi važni dokumenti. Pošteni najditelj se naproša, da odda listnico na policijskem ravnatelju proti nagradi.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v °C	Paštrum diferenc v °C	Nebo, vetrovi	Padavina v mm
20.12. 21 h	731.7	8.1	0.4	obl.	—
21.12. 7 h	732.1	8	0.3	obl.	4.9
21.12. 14 h	732.2	9.4	0.5	obl.	—

Samostojnega, bilance zmožnega knjigovodjo in korespondenta

večjege popolnoma slovenskega in nem. jezika v govoru in pisavi, po možnosti izvešan v železninski trgovini, iščemo za železninsko podjetje na Gorenjskem. Podrobne ponudbe dobro priporočenih prosilcev naj se pošljejo pod »Železninska tovarna 5556« na upravo tega lista.

Kontoristinjo

perlektno stenografinjo in strojepisno, ki obvlada popolnoma slovenski in nemški jezik v govoru in pisavi, iščemo za pisarno železninske tovarne na Gorenjskem. Tozadnje ponudbe je poslati pod »ŽELEZNINSKA TOVARNA 5555« na upravo »Slovenca«.

Samostojna kuharica

ob enem gospodinja, k zna vsako gospodinjino delo zeli in prosi mesta v večje župnišče na deželo, event. tudi drugam. Naslov pove uprava lista, ako priložena znamka, pod št. 5561.

Sprejemmo v boljšo trgovsko hišo zvesto in pošteno, priletno

dobro kuharico

ki je sposobna tudi v vseh gospodinskih delih. — Ponudbe je vpsolati takoj na upravnštvo »Slovenca« pod št. 5526.

Pošteno žensko

ki je vajena pospravljanja pisarniških sob, takoj sprejemmo. Več povedo v Hranilnici kmečkih občin Dunajska 38

Sprejemem vajenca

za krojaško obrt. Podučeni imajo prednost. — ALOJZ KOVAČ, krojaški mojster, Zgornja šiška 82. 5487

KUPIM, več vagonov lepega suhega

bukovega oglja

Pouudbe na I. Poljevo, Slomškova ul. 21. Ljubljana.

Prodaj večje število bogoslovnih in nabožnih knjig

Naslov v upravnštvo lista pod št. 5547

Svarilo.

Podpisana tvrdka opozarja svoje odjemalce in dobavitelje ponovno, da odklanja vsako odgovornost za vse kakorkoli-sibodi značaja kupcij sklenjenih v nje imenu po 7. novembru t. l. z nje bivšim družabnikom g. Janko Homanom stanujočim v Ljubljani, Cegnarjeva ul. 8.

Stanko Žargi & Co.

Ljubljana, Martinova c. 15.

Dijake ali dijakinje

SPREJMEM na stanovanje in hrano. — Naslov pove uprava lista pod št. 5530.

GOSTILNO

VZAMEM V NAJEM na dobrem mestu, z vsem inventarjem ali pa tudi brez njega. Ponudbe do 20. januarja 1923 pod »Februar« 5541 na upravnštvo »Slovenca«.

ZA IZDELOVANJE

belega perila

za dame in gospode se priporoča PEPCA VERBIČ, Ljubljana, Karlovska cesta 15.

Po ugodni ceni prodam zlato chronometer-URO z bitjem, ZLATO VERIZICO in briljantni PRSTAN. — Hinko Sevar Ljubljana, Stari trg št. 34.

Božična darila

pri A. Šinkovic nasl. K. Soss Ljubljana, Mestni trg št. 19.

PRODAM čisto nov DAMSKI PLAŠČ

iz kožuhovine, (Pelzmantel), ker mi je premajhen. Ogleda se lahko vsak dan od 3.—6. ure popoldne v Rožni ulici št. 9, I. nadstropje. 5542

Naprodaj hiša

z vsemi potrebnimi prostori pri glavni cesti, sposobna za vsako obrt in trgovino. Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 5479.

Njiva naprodaj

5 min. oddaljena od Zelene jame. Meri 2.600 m². Pripravna za stavbišče m² a 18 Din. Ponudbe na upravo Slovenca pod »stavbišče«

Naprodaj dve novi posteljni garnituri, in popolnoma dobro ohranjene drsalke. Nasl. pove uprav. tega lista pod št. 5512

Prodaj vagon

angleškega koksa Interesenti naj pošljejo ponudbe z navedbo cene pod »KOKS/5510« na upravo »Slovenca«.

Na prodaj je nova hiša

z gospodarskim poslopjem, kletjo in sadnim vrtom, 20 min. od postaje v Stični na Dolenjskem. Naslov pove upravnštvo Slovenca pod št. 5518.

MAKOVO SEME

za potice nudi Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova 12.

kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih. Naftolmazilo, ki je brez duha in ne muže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 5 Din. pri TANKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.

Družba »Mirja« Ljubljana, Kralja Petra trg 8

prodaja bukova drva

na drobno in debelo. Zaganje drv. Dostava na dom. Telefon št. 220.

Divjačino

JELENE, SRNE, ZAJCE, JEREBICE, FAZANE, DIVJE KOZE, KLJUNACE ITD.

kupuje vsako množino in plača po najboljših cenah

E. VAJDA

ČAKOVEC: MEDJIMURJE Izvoz divjačine in perutnine.

Brzjavi: VAJDA ČAKOVEC. Telefon interurban št. 39.

Novosti!

Za damske plašče v veliki izbi.

A. & E. Skaberné Ljubljana Mestni trg 10

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti PALMA kaučuk potpetnike in potplate

Ustanovljeno

1

8

6

5

C. J. H.

sviter hlače
galoše čepice
gamaše brisače
rokavice modrčki
steznike dokolenke
nahrbtnike žepne robce
nočne srajce perje in puh
snežne čevlje vezene robce
vezeno perilo svilnate robce
povojni gamaše kopalne plašče
damake jopice jutranje čepice
volnene jopice volnene čepice
otroške oblečke ovratnike, manšete
gumbe za manšete kombineže za dame
batistasto perilo flanelaste srajce
naramnice, podveze predpasnike za dame
športne potrebščine volnene trikot-krila
volnene tricot-hlače moške volnene jopice
otroške Tetra-perilo fine otroške vozičke
moške športne čepice svileni spodnja krila
kubinski predpasniki velika izbira kravat
volnene in svilene šale pristno Jäger-jevo perilo
ceje opreme za novorojence predtiskarija za ročna dela

Prepričajte se o cenah v mojih izločbah!

Prepričajte se o cenah v mojih izločbah!

C. J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8

NAZNANILO.

TVRDKA

Peter Kozina & Ko.

tovarna čevljev - Tržič, Gorenjsko

Je otvorila 20. t. m. svojo drugo lastno PRODAJALNO ČEVLJEV NA DROBNO (en detali) na

Aleksandrovi cesti št. 1

Do 1. jan. se prodaja po dosedanjih cenah!

Inserirajte v „Slovenca“!

Specialitete: Poročne opreme.

Oprema za novorojence.

Perilo za dame in gospode

prilpote in najfinejše kakovosti izdeluje najceneje

tvornica M. Aléšovec, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Raznovrstno perilo vedno v zalogi. — Prilpčno za božična darila.